

Complexnummer: 514724

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Makken

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

508648, 514725, 514726

Woonplaats

Holthees

Gemeente

Land van Cuijk

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Makkenweg 1, 5824 AK te Holthees

Complexomschrijving

Inleiding

Tussen de kommen van Vierlingsbeek en Holthees, gesitueerd op de Maasterassen, ligt het KASTEELTERREIN (I) met deel van de VOORBURCHT (II) en POORT (III) van het voormalige kasteel Makken. Het terrein heeft een globaal rechthoekige vorm en wordt aan de oostelijke zijde afgegrensd door Loobeek/Afwateringskanaal, aan de westelijke zijde door het talud van de spoorlijn Venlo-Nijmegen, aan de noordelijke zijde door de Makkenweg, terwijl de zuidelijke zijde wordt begrensd door een voormalige gracht. Aan de hand van het materiaalgebruik van de voorburcht is het aannemelijk te stellen, dat deze in de kern uit de late vijftiende eeuw dateert. In de zeventiende eeuw is het kasteel uitgegroeid tot een door grachten omgeven, in plattegrond vierkante burcht, aan de oostelijke zijde voorafgegaan door een voorburcht met paarden- en koeienstallen, koetshuis, brouwerij, korenschuur, onderkelderd melk- en washuis, varkenskotten en hondenverblijf, dienstwoningen en moestuin, visvijver en boomgaard. In 1751 werd het hoofdgebouw verlaten. De gebouwen op het voorterrein werden aan boeren verpacht. Het eigenlijke kasteel raakte in verval en werd omstreeks 1802 afgebroken. Tijdens de tankslag bij Overloon, in 1944, werden de resterende gebouwen zwaar beschadigd. De oostelijke gebouwen zijn in 1955 opnieuw opgebouwd, waarbij een deel van het oude casco is ommetseld. Wonderwel heeft de oude voorburcht de strijd zonder al te grote beschadigingen overleefd.

Waardering

Het complex heeft cultuurhistorische waarden: het is van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische en bestuurlijke ontwikkeling; het complex heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang voor de geschiedenis van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

architectuur en de bouwtechniek; het is van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik; ensemblewaarden: het complex heeft een bijzondere betekenis wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling van de streek; het heeft een bijzondere betekenis wegens de wijze van verkaveling en inrichting; het heeft belang wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en bodemgesteldheid; zeldzaamheid: het complex is deels van belang wegens de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 508648

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 december 1999
Kadaster deel/nr	82929/113

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Holthees	Land van Cuijk	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Holthees	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vierlingsbeek	G			232

*Omschrijving***

Inleiding

Het KASTEELTERREIN van het voormalige kasteel Makken bestaat uit een in plattegrond rechthoekig terrein van ca. 200 (N-Z) bij 100 (O-W) meter, waarvan de zuidwestelijke hoek flauw is afgesneden door de aanleg van de spoorlijn (voltooid in 1883). Het terrein wordt aan alle zijden begrensd door de oude grachten, die aan de oostelijke zijde in verbinding staan met de oude Vierlingsbeek, thans genaamd Loobek of Afwateringskanaal. De grenzen van het beschermde terrein bevinden zich op de van het kasteel uit gezien buitenste taluds. De bouwwerken van schuur (XIX) en kasteelboerderij (1955) vallen buiten de bescherming.

Beschrijving

Het terrein bestaat uit een noordelijk en een zuidelijk deel, van globaal gelijke grootte, optisch gescheiden door het oost-west gerichte bouwvolume van de voorburch. Beide terreindelen bestaan uit weidegrond, met plaatselijk perceelrandbegroeiing en enkele solitaire bomen, waaronder op het noordelijke deel een tamme kastanje met een stamomvang van ca. 4,5 meter. In zowel het zuidelijke als het noordelijke deel zijn ter plaatse van de resterende bebouwing nog oude grachtracés zichtbaar. Ter plaatse van de oude waterburcht loopt het terrein af naar de thans dichtgegooide grachten (noord en zuid resp. 8,5 en 13 meter breed). Blijkens de chromo-topografische kaart, blad 632, herzien in 1913, was de zuidelijke gracht in 1913 nog open. De beide voormalige grachten omsluiten het terrein (43 x 38 meter, ca. 1,5 meter beneden het maaiveld van de omliggende weilanden), waarbinnen zich de fundamenten van de waterburcht moeten bevinden. De zuidelijke gracht van de burcht loopt herkenbaar in het terrein door tot voorbij de voorburcht. Het voormalige binnenterrein van de voorburcht wordt door een gedeeltelijk tweesteens gemetselde, ca. 1 meter hoge steilrand van het burchtterrein gescheiden. Op het kasteelterrein bevindt zich de resterende helft van de oude voorburcht, alsmede de oostelijk daarvan gelegen schuur (met oudere kern, noordelijke gevel op oude fundamenten) en de in 1955 grotendeels herbouwde kasteelboerderij

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

(met plaatselijk oud muurwerk). Thans is onbekend welke muurresten zich nog in het terrein bevinden. Op sommige plaatsen komen de resten van muren en funderingen aan de oppervlakte, zoals direct ten oosten van het resterende deel van de voorburcht.

Waardering

Het object heeft cultuurhistorische waarden: het is van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische en bestuurlijke ontwikkeling; ensemblewaarden: het complex heeft een bijzondere betekenis wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling van de streek; het heeft een bijzondere betekenis wegens de wijze van verkaveling en inrichting; het heeft belang wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en bodemgesteldheid.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

Monumentnummer*: 514725

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 december 1999
Kadaster deel/nr	82902/116

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Holthees	Land van Cuijk	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Holthees	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vierlingsbeek	G			232

*Omschrijving***

Inleiding

Het kasteelterrein wordt in twee ongeveer gelijke delen verdeeld door de oost-west getraceerde, resterende zuidelijke helft van de voormalige VOORBURCHT van kasteel Makken. De eenlaags voorburcht onder langgerekt zadeldak is gemetseld in baksteen en heeft gedeeltelijk karakteristieke speklagen in mergelsteen. Waarschijnlijk dateert het gebouw in de kern uit de late vijftiende eeuw en is het verbouwd en uitgebreid omstreeks het midden van de zeventiende eeuw. De tekeningen (1737-'39) van Jan de Beijer geven geen eenduidig beeld van dit deel van het kasteel. De oorspronkelijke functies van alle delen van de voorburcht zijn niet bekend. Mogelijk was hier een deel van de stallen ondergebracht, maar de aanwezigheid van zeventiende-eeuwse sleutelstukken, alsmede van de forse schouw duiden op een meer representatieve functie. De zolder is van oudsher, getuige ook het formidabele hijsrad, gebruikt voor de opslag van goederen. Sedert de tweede helft van de achttiende eeuw is de voorburcht uitsluitend voor agrarische doeleinden gebruikt. In de huidige situatie duiden de aanwezigheid van boxen, voederbakken en dergelijke nog op dit gebruik.

Beschrijving

De voorburcht heeft een langgerekte oost-west getraceerde plattegrond (ca. 40.5 x 8.3 meter), telt één bouwlaag plus kapverdieping en wordt gedekt door een zadeldak met oud-Hollandse pannen. Feitelijk bestaat het gebouw uit twee delen, variërend in ouderdom. Het oostelijke deel, aan het exterieur te herkennen aan de speklagen in het metselwerk, dateert waarschijnlijk uit de late vijftiende (mogelijk vroege zestiende-) eeuw en meet globaal 27.5 x 8.3 meter. Tegen de zuidwestelijke hoek staat een uitspringende (2.7 x 3.65 meter) toren, die ter hoogte van de dakschilden van het gebouw (na 1751) is afgeknot. Ook deze toren, voorzien van een gemetselde wenteltrap met troggewelven, is zoals de buitengevels voorzien van speklagen. De voormalige westelijke eindgevel heeft eveneens deze ornamentatie en wordt thans door de westelijke aanbouw (XVIIb-c) aan het oog onttrokken. De gevels zijn gemetseld in een fors

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

formaat kloostermop (27 x 6 x 13 cm). De speklagen zijn gedeeltelijk in slechte, uitgespoelde staat. Het metselwerk van de, later door de uitbreiding afgedekte, westelijke eindgevel is in zeer goede staat. In de speklagen staan vele, goeddeels eeuwenoude inscripties met namen gekerfd. Vooral de 30.2 meter lange zuidelijke buitengevel, die overeenkomstig de andere gevels in kloostermop een dikte heeft van ca. 65 cm, biedt de oorspronkelijke, gesloten aanblik. Blijkens tekeningen (1737-'39) van Jan de Beijer heeft de oostelijke eindgevel een trapgevel gehad. De huidige topgevel is slordig gemetseld in afwijkende, hergebruikte steen en dateert waarschijnlijk uit de tweede helft van de negentiende eeuw. Blijkens één van deze tekeningen heeft zich ter plaatse van de thans op de kapverdieping zichtbare negentiende-eeuwse tussenmuur een door het dakvlak stekende eindgevel bevonden, die eveneens was voorzien van een trapgevel. Tegen de westelijke zijde is het gebouw omstreeks het midden van de zeventiende eeuw uitgebreid (12.9 x 8.3 meter), waarbij oudere bakstenen zijn gebruikt, die wat formaat betreft overeenkomen met die in het oudere muurwerk van de voorburcht. Ook de hoogte van de gevel, alsmede de hoogte en helling van kap zijn aan de oude maatvoering aangepast. De noordelijke gevel van dit bouwdeel (aan de zijde van de voormalige binnenplaats) is voorzien van een drietal inrijpoorten. Mogelijk duidt de aanwezigheid van een hardstenen zuil tussen twee van de doorrij-openingen op de oorspronkelijke situatie van alle openingen. De slechte staat van de resterende zuil zal verklaren waarom de overige, eveneens overbelaste zuilen zijn vervangen door de huidige slordig gemetselde pijlers (XIX ?). In de zuidelijke achtergevel van dit deel van de voorburcht bevindt zich de thans dichtgezette getoogde doorrijpoort naar de voormalige brug over de aldaar gesitueerde gracht. In de buitengevel is ter plaatse ook de moet van het door Jan de Beijer getekende aanbouwtje te zien. De op deze tekening zichtbare gevel met in- en uitzwenkend rolwerk is, waarschijnlijk sedert de negentiende eeuw, vervangen door een eenvoudige topgevel in afwijkende steen. De kappen dateren uit de zeventiende eeuw. Boven het oudste deel van de voorburcht betreft het een viertal eiken spanten, bestaande uit een dekbalkjuk met krommers en korbelen, waarop een driehoekspant met spantbalk, waarvan de gekruisde spantbenen de nokgording dragen. De stapelspanen zijn van oost naar west met de guts (-...-...-....) genummerd. Tussen dit deel en de toren (bij de verdwenen doorstekende trapgevel) staat een tweetal grenen spanten, mogelijk daterend uit de negentiende eeuw. Het is mogelijk dat ten gevolge van een brand torenspits en trapgevel, alsmede dit deel van de oudere zeventiende-eeuwse kap, verdwenen zijn. Het zeventiende-eeuwse westelijke bouwdeel heeft de oorspronkelijke kappen (waarschijnlijk XVIIb-c) behouden. De drie eiken spanten hebben gehakte telmerken (I-II-III) en bestaan elk uit een dekbalkjuk met korbelen, waarop een dekbalkstandjuk en geschoorde nokstijl. In het interieur van het oudste deel van de voorburcht is nog een aantal belangrijke elementen gehandhaafd. Allereerst heeft de oostelijke driekwart van dit bouwdeel een zeventiende-eeuwse balklaag met een achttal geprofileerde sleutelstukken (met gegutst andreaskruis en geriemde kralen) behouden. Daarnaast bevindt zich tegen de oostelijke eindgevel het restant van gemetselde schouwboezem. Op de kapverdieping bevindt zich tussen het tweede en derde gebint een hijswerk, voorzien van een houten windrad.

Waardering

Het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang voor de geschiedenis van de architectuur en de bouwtechniek; het is van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik; ensemblewaarden: het object heeft een bijzondere betekenis wegens de situering, verbonden met de ontwikkeling van de streek; het heeft belang wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en bodemgesteldheid; zeldzaamheid: het complex is deels van belang wegens de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514726

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	16 december 1999
Kadaster deel/nr	82725/51

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Holthees	Land van Cuijk	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Holthees	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vierlingsbeek	G			1252

*Omschrijving***

Inleiding

De waarschijnlijk zeventiende-eeuwse KASTEELPOORT, die zich bevond ter plaats van het huidige hekwerk met inrijpoort, is kort na de Tweede Wereldoorlog geamoveerd. De restanten, bestaande uit een thans onbekend aantal blokken bewerkte hardsteen, zijn toen in het oostelijke deel van de toentertijd reeds gedempte noordelijke kasteelgracht gegoid. Deze restanten zijn gedeeltelijk met aarde bedekt.

Beschrijving

Het betreft een naar alle waarschijnlijkheid twintigtal blokken bewerkte hardsteen, voorzien van profileringen en andere ornamentale bewerkingen, die gestapeld de getoogde inrijpoort van het voormalige kasteel vormen.

Waardering

Het object heeft architectuurhistorische waarden: het is van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik; ensemblewaarden: het object heeft belang wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en bodemgesteldheid.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument